

שבת חינוך בצה"ל –

דגשי הסברה

והפעלה

עודכן לאחרונה :
24.06.2020
ב' בתמוז התש"ף

תוכן עניינים:

3	 "שבת חינוך" בצה"ל – דגשי הסברה והפעלה
7	 נספח א': עוגני לו"ז בבניית "שבת חינוך"
8	 נספח ב': תכני שבת לכל דרג ואוכלוסייה
9	 נספח ג': מדיניות הפעלה שבת חינוך – ביחידה
12	 נספח ד': מדיניות הפעלה שבת חינוך – מחוץ ליחידה
17	 נספח ה': נוהל הזמנת שבת חינוך מחוץ ליחידה
20	 נספח ו': נוהל כשרות ל"שבת חינוך"
21	 נספח ז': "שבת חינוך" – הנחיות הלכתיות

"שבת חינוך" בצה"ל - דגשי הסברה והפעלה

1. מטרת המסמך

- א. להגדיר את פעילות "שבת חינוך" בצה"ל¹.
- ב. להנחות למסרי ההסברה וההפעלה ב"שבת חינוך".
- ג. המסמך מיועד למפקדים, סגלי חינוך ורבנות ולגורמי חוץ המסייעים במענה החינוכי בתחום, את הפעילויות השונות המתקיימות בנושא השבת.

2. כללי

- א. בהוראת פיקוד עליון 07.0101 שבתות ומועדי ישראל בצה"ל:
 - (1) "שבתות, מועדים וחגי מדינה רשמיים שייקבעו ע"י הכנסת הם ימי מנוחה מלאה בצה"ל, לכל הדרגות, במתקניו ובמוסדותיו".
 - (2) "בימים הנ"ל יופסקו כל העבודות בצה"ל, פרט לעבודות חיוניות ביותר לביטחון המדינה, הצבא ומתקניו".
 - (3) "פעולות בידור ותרבות בשבתות ובמועדי ישראל ביחידות צה"ל ייערכו כך, שיימנע חילול שבת וחג. לא יתקיימו הופעות של אמנים או של להקות בידור בשבתות ומועדי ישראל ביחידות צה"ל".
 - (4) כמו כן נקבע בפקודת מטכ"ל, 34.0201 כי "בכל יחידות צה"ל ובמתקניו בהם מתקיימות ארוחות סדירות ייערכו בליל שבת סעודות חגיגיות לכל חיילי היחידה, לפי מסורת ישראל".
- ב. בשל היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית, הגופים הממלכתיים שלה, וצה"ל בכלל זה, שומרים על צביון יהודי, ומכאן היחס המיוחד לשבת בצבא. עם זאת, הצבא אינו כופה על הפרטים שבו לשמור שבת לפי ההלכה, ובכך הוא ממעט את הפגיעה בחירות הפרט. נעשית הבחנה בין הנעשה במתחמים בהם מתבצעות משימות צבאיות (כדוגמת חמ"ל), בציד צבאי (לדוגמה כלי מטבח) ובמרחב המשותף לבין הנעשה ברשות הפרט וצידו האישי (לדוגמה שימוש בטלפון נייד בחדר) תוך התחשבות בצרכי המשרתים השונים.
- ג. השבת שונה משאר ימי הפעילות בצבא, שכן היא מוגדרת כיום מנוחה, ויש בה הפחתת פעילות משמעותית, כך שמחויבות החיילים מוגבלת לפעילות מבצעית או כזו התומכת בה באופן ישיר.

¹ מתכונת ההסברה וההפעלה של "שבת חינוך" נבנתה ע"י צוות משולב בהובלת ענף הזהות והתודעה היהודית ואושרה על ידי קצין חינוך ראשי ורמ"ח הרבנות ובהתאם פקודות והוראות הצבא.

3. מטרת שבת החינוך בצה"ל

חיזוק המאחד והמלכד והעצמת תחושת השייכות, המחויבות והשליחות לצבא ההגנה לישראל במדינה יהודית ודמוקרטית.

4. הנחות יסוד

- א. רבים מן המשרתים ימצאו משמעות חיובית בקיום פעילויות בעלות זיקה למסורת ומורשת העם היהודי, גם אם יכללו ביטויים מעשיים שלה (כדוגמת הדלקת נרות חנוכה ביחידות, נטיעת עצים בט"ו בשבט, קריאת מגילת אסתר בפורים במסגרת יחידתית), כל עוד אין כפיה על קיום מצוות במרחב הפרטי.
- ב. **האתגר הפיקודי** הוא בהצגת המשמעות הערכית של טקסים ומנהגים אלו וקישורם למשימה הצבאית.
- ג. משמעותו של יום השבת כיום מיוחד מצוי בקונצנזוס, ולפיכך מהווה הזדמנות ערכית לעיסוק בצדקת הדרך, המוטיבציה לשירות משמעותי ובתחושות השליחות והאחריות.
- ד. בשבת "האזרחית" מודגש לרוב המשותף לפרט ולקבוצות הגדולות ממנו – משפחה, קהילה או העם. במסגרת הצבאית ניתן וראוי להדגיש את ההקשר היחידתי, הצבאי והלאומי.
- ה. הפעולה החינוכית בשבת יכולה לפנות לאוכלוסיות רבות מן המשרתים, ולהעצים את ההזדהות עם ערכים שונים מערכי רוח צה"ל לצד הזהות כללית עם המשימה הצבאית וההנעה לביצוע אותה.

5. בצה"ל מתקיימת פעילות חינוכית בשבת הקרויה "שבת חינוך". קיימות שתי מתכונות הפעלה של הפעילות:

- א. "שבת חינוך" ביחידה: פעילות חינוכית המורכבת מרצף של פעולות חינוכיות הנערכות ביחידה בימים שישי ושבת בהובלת מפקד ומיועדת בעיקר לחיילי החובה המסגרת במתקני צה"ל. ר' נספח ג': "מדיניות הפעלה שבת חינוך לחיילי החובה ביחידה".
- ב. "שבת חינוך" מחוץ ליחידה: תהליך חינוכי המורכב מרצף פעולות חינוכיות שנערכות מחוץ ליחידה למפקדים בסיוע גורמי חוץ הכוללים תוכן, לינה, הסעדה ומאפשרת תיאום שנתי ותפעול גרף צה"לי. ר' נספח ד': "מדיניות הפעלה שבת חינוך למפקדים – מחוץ ליחידה".
- ג. שבת החינוך על שתי מתכונותיה מובלת ע"י ענף הזהות והתודעה היהודית בשותפות עם גורמי התוכן במקח"ר חיל החינוך והנוער ומחלקת הרבנות ברבנות הצבאית.

6. עקרונות בבנייה והפעלת "שבת חינוך" בצה"ל

- א. השבת תעמוד בפקודות והוראות צה"ל הרלבנטיות לשבת בדגש:
- 1) הפ"ע 7.0101 "שבתות ומועדי ישראל בצה"ל"
 - 2) פקודת מטכ"ל 34.0201 "שבת ומועדים"
 - 3) פקודת מטכ"ל 34.0301 "הווי דתי - בתי כנסת ותפילות בצה"ל"
 - 4) הנחיית קח"ר מס' 01.1 "המותר והאסור בתכנון ויישום הפעולה החינוכית בצה"ל"
 - 5) הנחיות כשרות לשבת חינוך – נספח ו'.
 - 6) הנחיות שבת והלכה לשבת חינוך – נספח ז'.
- ב. פעילות החינוך בשבת תעמוד בפקודות צה"ל, ולא תהיה כרוכה בחילול שבת. כך לדוגמה, אין לדרוש מחיילים/ות לכתוב במהלך השיעורים או לקיים פעילויות שכוללות כתיבה, אין להציג מצגות או להפעיל/לכבות מיזוג אוויר. מעורבות רב היחידה בתכנון השבת תתרום לצד התכני ולעמידה בפקודות הדת בצבא גם יחד.
- ג. בהתאם למטרת "שבת חינוך" בצה"ל, הנושא המוביל של השבת הינו ערכי רוח צה"ל, כאשר הלימוד בשבת יתרכז בשלושת ערכי צה"ל **שליחות, רעות, דבקות במטרה וחתירה לניצחון**, ואין לקיים בה שיעורים בתחומים אחרים, ובכלל זה שיעורים מקצועיים או שיעורי העשרה.
- ד. העיסוק יהיה בסוגיות שבקונצנזוס רחב בלבד, ואין לעסוק בסוגיות שמצויות במחלוקת בחברה האזרחית.
- ה. בשבת החינוך יהיו **חמישה מרכיבי תוכן**, שיוצרים תמהיל בין תחומי תוכן שונים: **מורשת העם היהודי, מורשת הציונות ומדינת ישראל, מורשת צה"ל, מורשת קרב וידיעת הארץ**. יש להימנע מעומס יתר של פעילויות בשבת, וחשוב לתת זמן מנוחה.
- ו. **מפקד מוביל:**
- 1) המפקד יוביל את הפעילות החינוכית בשבת לאור מטרת "שבת חינוך" תוך עמידה בפקודות הצבא.
 - 2) במהלך "שבת חינוך" תועבר לפחות יחידת מפקד אחת.
 - 3) יחידת מפקד לא כוללת פתיחה וסיכום השבת.
 - 4) דגש מפקד ייחודי יבוא לידי ביטוי ביחידת מפקד.
 - 5) המטה יציע יחידת מפקד בהתאם לדגשים ולתחומי התוכן. יחידות המפקד יעסקו בערך ברוח צה"ל המוביל את השבת.
 - 6) המכון יכול להציע יחידות מפקד המותאמות למתוויים בכפוף לאישור המטה.
 - 7) לא תאושר שבת חינוך שלא תתקיים בה יחידת מפקד.
- ז. בכל "שבת חינוך" הפעילויות יהיו מגוונות, ככל האפשר: סדנא, עיבוד, ODT, סיור, הרצאה. **תכני שבת החינוך לא עוסקים בזהות האישית של המשרתים,**

- ואין לעסוק בה במחויבות או במידת שמירת השבת או קיום אורח חיים התואם את ההלכה. בהתאם לכך, גם אין לחייב חייל/ת לקחת חלק פעילת בתפילה.
- ח. **קבלת השבת המוזיקלית** תורמת לגיבוש היחידה וליכוד חייליה. קבלת השבת המוזיקאלית אינה טקס דתי, ואינה מהווה חליף לקבלת השבת המסורתית שנאמרת בבתי הכנסת. לפיכך, עליה להתקיים קודם לכניסת השבת ובאופן שמאפשר לחיילים ולחיילות לנהוג בהתאם לפקודת השירות המשותף.
- ט. **שבת החינוך תתקיים עפ"י המודלים המאושרים בלבד.**

נספח א': עוגני לו"ז בבניית "שבת חינוך"

שישי:

- **10:00 תחילת לו"ז.** מומלץ לשלב בחלק זה את סיור ידיעת הארץ.
- שעתיים לפני כניסת שבת, יש זמן חופשי להתארגנות.
- לפני כניסת שבת אפשרות למופע מוזיקלי "לקראת שבת".
- עם כניסת השבת, למעוניינים ניתן להדליק נרות, להתפלל מנחה, קבלת שבת ותפילת ערבית.
- כשעה וחצי לאחר כניסת שבת- "קידוש" וסעודת שבת יחידתית – **מדי א חובה, השתתפות חובה.**
- אין לערבב את היחידה עם יחידות אחרות/אזרחים במהלך הארוחות והלו"ז.
- אחרי הסעודה יש עוד אופציה ליחידת תוכן, מומלץ לקיים פעילויות "עונג שבת" המדגישות גיבוש והווי.

שבת:

- תחילת יום סביבות 8:00, תפילות שחרית ומוסף למעוניינים.
- הקפדה על קידוש בבוקר ותפילות למעוניינים. כנ"ל סעודה שלישית.
- **זמן אישי** במהלך השבת והפחתת פעילות.
- עם צאת השבת: 20 דקות תפילת ערבית למעוניינים ולאחר מכן "הבדלה", החלטת מפקד האם לחייב נוכחות.

נספח ב': תכני שבת לכל דרג ואוכלוסייה

לכל דרג ואוכלוסייה בצה"ל הוגדרו הערכים המובילים שיעמדו במרכז השבת:

אוכלוסיית יעד	פירוט	ערך מוביל אפשרי	דגשים תכנים נוספים
טירונים וקורסי יסוד	טירונים	רעות שליחות	התייחסות למעבר בין אזרח לחייל. מתקיימת בהובלת מפקדים במתקנים הצבאיים בלבד!
הכנות סגלים	מדרג המ"כ	רעות שליחות	התייחסות למעבר בין אזרח לחייל, לכידות
קק"צ	צוערים ומפקדיהם	רעות שליחות	כשירות פיקודית חינוכית, לכידות
השלמות קצונה	צוערים ומפקדיהם	דבקות במשימה וחתירה לניצחון שליחות	כשירות פיקודית-חינוכית
הפעלת הכוח - מפקדים	מדרג המ"מ, לרבות קציני מטה	דבקות במשימה וחתירה לניצחון שליחות	כשירות פיקודית-חינוכית, לכידות
"משרתים ביחד" - מפקדים ובנות זוג	סרן ומעלה ובנות זוג	רעות דבקות במשימה וחתירה לניצחון	שליחות של כל התא המשפחתי
מילואים- מפקדים	מ"כ/מ"פ ומעלה	שליחות	כשירות פיקודית-חינוכית, לכידות
מילואים - מפקדים ובנות זוג	סרן ומעלה ובנות זוג	"משרתים ביחד"	שליחות של כל התא המשפחתי
ספ"כ	סא"ל ומעלה (ניתן עם בניות זוג)	מענה לדגשי מפקד מסגרת "משרתים ביחד"	בהתאם לדגש מפקד לרבות סוגיות צבא- חברה

נספח ג': מדיניות הפעלה שבת חינוך לחיילי החובה - ביחידה

1. כללי

- א. מזה שנים רבות מהווה "שבת החינוך" כלי חינוכי משמעותי בידי המפקדים.
- ב. עם הקמת ענף הזהות והתודעה היהודית, חידד הרמטכ"ל מספר עקרונות לפעולה החינוכית בכלל ולפעולה החינוכית בתחום הזהות והתודעה היהודית בפרט:
- המפקד יוביל את הפעילות החינוכית.
 - התוכן יהיה ממלכתי, בקונצנזוס, מלכד ומאחד.
 - התוכן יתמוך את השירות/המשימה הצבאית.
- ג. בנוסף, במסגרת "צמצום מיקור החוץ בחינוך", הוגדרו מספר עקרונות מובילים:
- ככלל, חינוך חיילי החובה יבוצע על ידי המפקדים בסיוע גורמים צבאיים בלבד.
 - החל מדרג הפיקוד הזוטר והצוערים יתאפשר שילוב גורמי חוץ בפעילות החינוכית שיורחב ככל שהדרג עולה. הנחיות לשבת חינוך למפקדים מחוץ ליחידה הופצה במסמך נפרד – להלן נספח ד'.
- ד. לאור כל הנ"ל בוצעה עבודת מטה בהובלת ענף זהות ותודעה יהודית ובשילוב מטה מקח"ר ורבצ"ר למיקוד "שבת החינוך" והתאמתה לעקרונות לעיל.

2. מטרות

- א. מטרת המסמך הינה להגדיר את המדיניות לפעולת "שבת החינוך בצה"ל" לחיילי החובה המתבצעות ביחידה.²
- ב. המסמך מתייחס לשבתות המבוצעות ביחידה הצבאית (בסיסי צה"ל).

3. עקרונות

- א. מטרת שבת החינוך: חיזוק המאחד והמלכד והעצמת תחושת השייכות, המחויבות והשליחות לצבא ההגנה לישראל במדינה יהודית ודמוקרטית.
- ב. שבת החינוך אינה שבת נופש, אלא פעולה חינוכית משמעותית הדורשת מהמשתתפים, מפקדים ופקודים, עבודה חינוכית-פנימית משמעותית.
- ג. מפקד מוביל: המפקד, בדרגת סרן לפחות, יוביל את השבת בפועל ויעביר יחידות תוכן בהתאם לערך המוביל שייבחר.

² לשבתות חינוך למפקדים ר' נספח ד'.

ד. מדיניות התוכן:

- לכל שבת חינוך יוגדר ערך מוביל: שליחות, רעות או דבקות במשימה וחתירה לניצחון.
- שבת החינוך תורכב מ"שלם חינוכי" הכולל: דגשי מפקד, תכני זהות ותודעה יהודית, ידיעת הארץ, ציונות ומורשת המדינה ומורשת קרב.
- שבת החינוך תבוצע על ידי סגל היחידה בלבד, הפעלת מרצים ומדריכים במילואים או אזרחים במהלך שבת החינוך תבוצע בהתאם להגדרות עמ"ט מכונים ומרצים.
- נכון לכתיבת מסמך זה לא מאושרת הפעלת אזרחים או אנשי מילואים לאוכלוסיית החובה למעט לוחמי עבר בנושאי מור"ק (רלוונטי לפעילות שבת חינוך), וכן עדות ניצולי שואה ונושאי בחירה בחיים שאינם רלוונטיים לשבת החינוך.
- במהלך "שבת החינוך" יתקיימו לפחות 5 יחידות תוכן:
 - ❖ לפחות **יחידת תוכן אחת תובל על ידי מפקדים** בהתאם למערכי שיעור שיפותחו על ידי ענף זהות ותודעה יהודית.
 - ❖ ניתן לבצע **סיורי ידיעת הארץ** ליום שישי באמצעות יחידות ההסברה הגיאוגרפיות.
 - ❖ ניתן להזמין הרכבים המאושרים ע"י ענף תרבות לשבת חינוך לחיילים בחובה לבסיס **למופע "לקראת שבת"** יחידתי.
- ענף זהות ותודעה יהודית יפיק מערכים וכלי הסברה לטובת ביצוע שבת חינוך ביחידה. סגלי היחידות רשאים לפתח מערכים לשבת חינוך בהתאם לעקרונות התוכן שפורטו לעיל, המערכים יועברו לאישור ענף זהות ותודעה יהודית.
- סגל החינוך היחידתי יוודא כי השבת תבוצע בהתאם לתוכן שאושר ויתדרך באופן פרטני את הגורמים הלוקחים חלק בהעברת תכני שבת החינוך ביחידה.
- "שבת החינוך" תכלול מרכיבים הקשורים למעגל השבת כדוגמת קידוש, סעודה חגיגית וכד' כמקובל בבסיסי צה"ל ותאפשר לחיילים/ות המקיימים אורח חיים דתי לקיים את השבת בהתאם לפקודות צה"ל.

ה. מדיניות ארגון:

- האחריות הבטיחותית, הביטחונית והפיקודית לכל אורך הפעילות הנה של מפקד היחידה המוביל את השבת.
- שבת החינוך הינה אירוע צבאי ותבוצע בהתאם לפקודות הצבא תוך דגש במרחב הציבורי על פקודות השבת, הכשרות ועל נראות וייצוגיות.
- מימון שבת החינוך לדרג חיילי החובה באחריות היחידה.
- במהלך הפעילויות ובמהלך הארוחות בשישי ובשבת ינועו המשתתפים במדי א'.
- נוכחות נציגות של סגל החינוך היחידתי בשבת הינה חובה, נוכחות נציגות של סגל הרבנות היחידתי הינה רשות.
- לו"ז השבת הסופי יאושר על ידי מפקד בדרג סא"ל לפחות, לאחר אישורו על ידי סגל החינוך וסגל הרבנות היחידתי.

נספח ד': מדיניות הפעלה שבת חינוך למפקדים – מחוץ ליחידה

1. כללי

- א. מזה שנים רבות מהווה "שבת החינוך" כלי חינוכי משמעותי בידי המפקדים.
- ב. עם הקמת ענף הזהות והתודעה היהודית, חידד הרמטכ"ל מספר עקרונות לפעולה החינוכית בכלל ולפעולה החינוכית בנושא הזהות והתודעה היהודית בפרט:

- המפקד יוביל את הפעילות החינוכית.
 - התוכן יהיה ממלכתי, בקונצנזוס, מלכד ומאחד.
 - התוכן יתמוך את השירות/המשימה הצבאית.
- ג. בנוסף, במסגרת "צמצום מיקור החוץ בחינוך", הוגדרו מספר עקרונות מובילים:
- ככלל, חינוך חיילי החובה יבוצע על ידי המפקדים בסיוע גורמים צבאיים בלבד.
 - החל מדרג הפיקוד הזוטור והצוערים יתאפשר שילוב גורמי חוץ בפעילות החינוכית שיורחב ככל שהדרג עולה.
 - שילוב גורמי החוץ יבוצע במודלים מאושרים מראש.
 - המפקד יוביל גם בפעילות בה משולבים גומי חוץ.
- ד. לאור כל הנ"ל בוצעה עבודת מטה בהובלת ענף זהות ותודעה יהודית ובשילוב מטה מקה"ר ורבצ"ר למיקוד "שבת החינוך" והתאמתה לעקרונות לעיל.
- ה. עבודת המטה "שבת החינוך" כללה את כלל הפעילויות החינוכיות המבוצעות מחוץ ליחידה בשבת, לרבות "דו יומי", "משרתים ביחד", "שבת לכידות למילואים" וכו', והחל מפרסום מסמך זה נכנסות כלל פעילויות החינוך המבוצעות בשבת תחת קורת הגג של "שבת החינוך בצה"ל".
- ו. מסמך זה הינו מסמך מדיניות המסכם עבודת מטה זו.

2. מטרות

- א. מטרת המסמך הינה להגדיר את המדיניות לפעולת "שבת החינוך בצה"ל".
- ב. המסמך מתייחס לשבתות המבוצעות מחוץ ליחידה³.

³ הנחיה לשבת חינוך ביחידה – לעיל נספח ג'.

3. עקרונות שבת החינוך

- א. **מטרת שבת החינוך:** חיזוק המאחד והמלכד והעצמת תחושת השייכות, המחויבות והשליחות לצבא ההגנה לישראל במדינה יהודית ודמוקרטית.
- ב. שבת החינוך אינה שבת נופש, אלא פעולה חינוכית משמעותית הדורשת מהמשתתפים, מפקדים ופקודים, עבודה חינוכית-פנימית משמעותית.
- ג. **מפקד השבת:** המפקד, בדרגת סרן לפחות, בוחר את המודל, מוביל את השבת בפועל ומעביר יחידות תוכן בהתאם למודל הנבחר.
- ד. **שבתות החינוך בצה"ל יבוצעו בהתאם למודלים** שנבנו על בסיס המדיניות שבמסמך זה בתיאום מול המכונים השונים ואושרו על ידי ועדה משולבת בהובלת ענף זהות ותודעה יהודית באכ"א ובשותפות ענף תורה והסברה במקח"ר. **לקורסים הבכירים תתאפשר בניית שבת ייחודית מותאמת, בתיאום ישירות למול ענף זהות ותודעה יהודית.**

4. מדיניות התוכן

- א. לכל שבת יוגדר ערך מוביל בהתאם לדרג – שליחות, רעות, דבקות במשימה וחתימה לניצחון.
- ב. במהלך "שבת החינוך" יהיו **לפחות 5 יחידות תוכן**, ומפקד יעביר לכל הפחות יחידת תוכן אחת, מעבר לפתיחה וסיכום השבת.
- ג. שבת החינוך מורכבת מ"**שלם חינוכי**" הכולל: דגשי מפקד, תכני זהות ותודעה יהודית (תנ"ך / תכני שבת / מסורת העם היהודי), ידיעת הארץ, ציונות ומורשת המדינה ומורשת צה"ל ומורשת קרב.
- ד. ככל שניתן, שבת החינוך תבוצע בשיתוף פעולה של מספר מכונים.
- ה. סגל החינוך היחידתי יוודא כי השבת תבוצע בהתאם למודל שאושר, ויתדרך באופן פרטני את כלל המרצים והמדריכים בשבת על דגשי המפקד ועל גבולות השיח והאתיקה של ההסברה.
- ו. בחינת התאמת תוכן יחידות המפקד לרצף יחידות התוכן בשבת תתבצע על-ידי סגל החינוך בשיתוף עם סגל הרבנות מול המפקדים. **ניתן להתייעץ עם נציגי המכונים האזרחיים, אך קבלת ההחלטות היא של מפקד היחידה בלבד.**
- ז. **שינויים** בתוכן יחידות הלימוד או בזהות מרצי החוץ המעבירים אותן יאושרו מול ענף הזהות והתודעה היהודית קודם לשבת.
- ח. האחריות על תכנון השבת בהתאם להנחיות ענף הזהות והתודעה היהודית והפקת הלקחים בסופה מוטלת על סגלי החינוך והרבנות היחידתיים.
- ט. **בסוף הפעילות יש למלא משובים ע"י כלל המשתתפים, סגל חינוך ורבנות ומפקד הפעילות. המשובים יועברו ליחידה ולענף הזהות והתודעה היהודית.**

י. **שבת החינוך** תכלול מרכיבים הקשורים למעגל השבת כדוגמת קידוש, סעודה חגיגית וכד' כמקובל בבסיסי צה"ל ובנוסף תאפשר לחיילים/ות המקיימים אורח חיים דתי לקיים את השבת בהתאם לפקודות צה"ל, כפי שמתאפשר להם בבסיס.

5. **מדיניות הארגון**

- א. האחריות הבטיחותית, הביטחונית והפיקודית לכל אורך השבת היא של **מפקד השבת**.
- ב. שבת החינוך הינה אירוע צבאי במרחב ציבורי ותבוצע בהתאם לפקודות הצבא תוך דגש במרחב הציבורי על פקודות השבת, הכשרות ועל נראות וייצוגיות.
- ג. מקומות האירוח:

1) ככלל, מקומות האירוח יתואמו ישירות על ידי המכונים והגופים האזרחיים, בהתאם למקומות שאושרו במודל.

2) במטרה לחזק את הלכידות היחידתית, מקומות האירוח יאפשרו, ככל שניתן, ארוחה יחידתית נפרדת משאר אורחי המתקן ולכל הפחות בארוחת ערב שבת (שישי בערב).

3) הזמנה נפרדת של מקומות לינה (ממאגד ההלנות) ותכנים (ממוקד חינוך) **מאושרת** בעת הצורך לסא"ל ומעלה (מילואים וסדיר).

4) בקשה חריגה להזמנה נפרדת כנ"ל, לשבתות מילואים בלבד תופנה לענף זהות ותודעה יהודית. הבקשה תיבחן עם רמ"ד מפקדים במקח"ר.

5) **אירוח בבתי מלון מאושר לסא"ל ומעלה ולשבתות עם בני/בנות זוג בלבד.**

ד. במהלך הפעילויות ובמהלך הארוחות בשישי ובשבת ינועו **המשתתפים במדי א', למעט סא"ל ומעלה ולמעט שבתות עם בני/בנות זוג** בהן ינועו בלבוש אזרחי התואם את פקודות הצבא ללבוש אזרחי. שבתות למילואים יבוצעו במדי ב'.

ה. האחריות על תכנון השבת בהתאם להנחיות ענף הזהות והתודעה היהודית והפקת הלקחים בסופה מוטלת על סגלי החינוך והרבנות היחידתיים.

ו. **נוכחות נציגות סגל החינוך היחידתי בשבת היא חובה**, נוכחות נציגות סגל הרבנות היחידתי הינה רשות. ביחידות **מילואים** ללא סגל חינוך נדרש נציג רלוונטי מתחום משאבי האנוש / רבנות.

ז. בהתאם לפקודות השבת בצה"ל, יש להציע למרצה או מפעיל תוכן שמעביר תוכן במהלך השבת להשתתף במתקן בו היחידה שוכנת בשבת. התשלום עבור הלנה זו יבוצע על ידי הגוף המזמין. המרצה / מפעיל התוכן רשאי להגיע עם בן/בת זוג והתשלום יהיה מאותו גורם מתקצב.

6. מדיניות התקשרויות והזמנה

- א. שבת חינוך תבוצע באמצעות התקשרויות מסודרות של משהב"ט בלבד.
- ב. ככלל, לא תבוצע שבת חינוך בתרומה.
- ג. ניתן להזמין **מודל מאושר בלבד**, בהתאם לפירוט להלן (ייתכנו שינויים בהתאם לזמן קיץ / חורף), **ולבצעו רק על ידי המדריכים והמרצים שאושרו**.
- ד. שבת החינוך תוזמן עצמאית על ידי היחידה באמצעות מערכת ההזמנות של ענף הזהות והתודעה היהודית.
- ה. **לוי' השבת הסופי יאושר על ידי מפקד בדרג סא"ל לפחות** (להלן נספח ה'), לאחר המלצות סגל החינוך וסגל הרבנות היחידתי.
- ו. שבת החינוך המבוצעת במסגרת פרויקטים אחרים ("משרתים ביחד", "לכידות המילואים", "משב רוח") תוזמן בהתאם להנחיות הרלוונטיות לפרויקטים אלו.
- ז. תהליך הזמנת השבת מפורט בנספח ה' – נוהל הזמנת שבת חינוך.

7. עקרונות תוכן ותשלומים

- א. פירוט המודלים המאושרים קיים בפורטל חיל החינוך ובחינוך בכף היד.
- ב. מדיניות התשלום:
 - 1) מדיניות התשלום עבור שבתות החינוך תעודכן מעת לעת בהתאם לתמונת המצב התקציבית.
 - 2) ניתן יהיה לבטל הזמנה של שבת חינוך ללא תשלום עד שלשה שבועות לפני מועד קיומה. ביטול השבת בתאריך סמוך יותר לשבת יהיה בתשלום מלא למכון, על חשבון היחידה.
 - 3) ביטול שבתות לאוכלוסיות זכאיות הממומנות מווקטורים מטכ"ליים (משרתים ביחד, לכידות למילואים, "משב רוח") יהיה על חשבון הגמ"ש של היחידה המזמינה.
- ג. **דגשי תוכן וערכים לפי דרג – ר' נספח ב' לעיל.**
- ד. **דגשים נוספים:**
 - שבת שבה אוכלוסיית היעד כוללת בני/בנות זוג, מוגבלת לפעם אחת ליחידה בשנת עבודה.
 - פעילויות נוספות בשבת - בצה"ל מתקיימות פעילויות נוספות בשבת, שאינן פעילויות חינוך. מסמך זה מתייחס לשבתות חינוך בלבד ולא לשבתות נופש.
 - השתתפות **משפחות מפקדי היחידות**: מפקד היחידה נדרש להוביל את השבת ולא רק להיות נוכח בה. למרות שהימצאות המשפחה לצידו עלולה להקשות על הובלת השבת, לאור הרצון והצורך לתת מענה לשילוב המשפחה והשירות הצבאי תאושר השתתפות בן/בת הזוג בשבת החינוך בהתאם לעקרונות להלן:

❖ **מפקדי ומפקדות היחידה ברמת סא"ל / רס"ן ומעלה ביחידות סגורות**

בלבד, רשאים להביא את בני/בנות זוגם/ן לשבת במימון צה"ל -
בהתאם לגורם המשלם של השבת.

❖ **מפקדי השבת ברמת הסרן וכן מפקדי משנה ברמת הסרן והרס"ן**

רשאים להביא את בני/ות זוג/ם **ביחידות ברמת פעילות א' בלבד**,
באישור מפקד בדרגת אל"מ שיבחן את הצורך למול אופי השירות
ובמימון היחידה.

❖ **ניתן לצרף תינוקות עד גיל שנתיים, השתתפות ילדים לא מאושרת.**

נספח ה' – נוהל הזמנת שבת חינוך מחוץ ליחידה

1. אופן ההזמנה

- א. שבת תתואם דרך מערכת ההזמנות של ענף זהות ותודעה יהודית בלבד.
- ב. שבתות חינוך יתקיימו רק מתוך המודלים הקיימים שאושרו על-ידי ענף זהות ותודעה יהודית.
- ג. בטופס ההזמנה יש לבחור את סוג המודל המבוקש בלשונית "שם המודל".
- ד. ההזמנה תבוצע לפחות חודש לפני מועד השבת.
- ה. במידה וההזמנה תבוצע פחות מחודש לפני מועד השבת - לא תתקיים שבת אלא במקרה אישור חריג שיינתן על-ידי ענף הזהות והתודעה היהודית.
- ו. האחריות לוודא כי המודל שבחרה היחידה תואם למודל שנסגר עם המכון - באחריות סגל החינוך / הרבנות היחידתי ובבקרה של ענף זהות ותודעה יהודית.
- ז. תיאום ביטחוני ובמידת הצורך תיאום הובלות ומזון משלים לשבת יבוצעו ע"י היחידה באופן עצמאי ובהתאם לנוהלי הפיקוד/ זרוע.

2. לינה

- א. הזמנה נפרדת של מקומות לינה על-ידי היחידה מאושרת לספ"כ בלבד (שבת לסא"לים ומעלה), מקום הלינה יאושר על-ידי קמ"ד הפעלה בענף זהות ותודעה יהודית.
- ב. ויודא שמקום הלינה מאושר לדרג-באחריות קמ"ד הפעלה מענף זהות ותודעה יהודית.

3. אישור השבת

- א. שבת מאושרת לביצוע כשימולאו התנאים הבאים:
 - כאשר אין חריגה מהמודל הנבחר, או כשהחריגה אושרה על ידי ענף זהות ותודעה יהודית כאמור במסמך זה.
 - כשסטטוס ההזמנה במערכת ההזמנות של הענף הוא "תואם סופית".
- ב. שבתות שיוזמנו שלא דרך פריט "שבתות חינוך" לא תתקיימנה.
- ג. לא יאושרו הזמנות רטרואקטיביות.

4. שבתות למילואים

בקשות חריגות הנוגעות ל"שבתות מילואים", במסגרת תוכנית הלכידות למילואים או לשבתות "משרתים ביחד" במסגרת תוכנית העצמת אנשי קבע יש להעלות לרמ"ד מפקדים במקח"ר.

5. ביטולים

א. יחידה שתבטל שלא מסיבה מבצעית ופחות משלושה שבועות ממועד השבת תחויב בעלות השבת.

ב. לבירור פרטים נוספים ניתן לפנות לתיבת מייל "שבתות חינוך".

6. מדיניות תשלום לשנת העבודה 2020

אוכלוסיית יעד	פירוט	מדיניות תשלום לשנה"ע 2020
הכנות סגלים	מדרג המ"כ	מרכזי - משב רוח
קק"צ	צוערים ומפקדיהם	טרם סוכם
השלמות קצונה	צוערים ומפקדיהם	יחידה/חיל
הפעלת הכוח - מפקדים	מדרג המ"מ, לרבות קציני המטה ונגדי היחידה	יחידה
הפעלת הכוח - מפקדים ובנות זוג	מ"פ ומעלה ומקביליהם ובנות זוג	מרכזי-וקטור העצמת אנשי הקבע/יחידה
מילואים- מפקדים	מ"כ/מ"מ/מ"פ ומעלה	מרכזי - וקטור המילואים/יחידה
מילואים - מפקדים ובנות זוג	מ"פ ומעלה ובנות זוג	מרכזי - וקטור המילואים/יחידה
ספ"כ	סא"ל ומעלה (ניתן עם בני/ות זוג)	יחידה

מדיניות התשלום תעודכן מעת לעת בהתאם לתמונת המצב התקציבית ובתאם להענקת התקציב בווקטורים המטכ"ליים.

7. אישור סא"ל ללו"ז שבת מחוץ ליחידה

אדם	כוח	אגף
אכ"א	ראש	לשכת
היהודית	והתודעה	הזהות
0304-4063	ט"ל	

-בלמ"ס-

הנדון: אישור סא"ל להזמנת שבת חינוך

המפקד,
ענף הזהות והתודעה היהודית מקיים שבתות חינוך למפקדים בשיתוף מגוון מכונים אורחיים, באזורים גיאוגרפים שונים בארץ. מטרת השבת היא חיזוק המאחד והמלכד והעצמת תחושת השייכות, המחויבות והשלחות לצבא ההגנה לישראל במדינה יהודית ודמוקרטית. החל מרגע קליטת ההזמנה במערכת, פועלים בענף זהות ותודעה יהודית אל מול הספק הרלוונטי עבור שריון מקומות לינה, מזון, מרצים וכל הנדרש לקיום השבת.

הריני מאשר/ת את הזמנת שבת החינוך למול ענף הזהות והתודעה היהודית:

1. מס' ההזמנה במערכת:
2. תאריך השבת:
3. שם המכון ומתווה השבת הנבחר:
4. פיקוד + שם היחידה:
5. מספר משתתפים:
"התחייבות זו הינה על הסד"כ המצוין ובהתאם פועלים ע"פ מדיניות אי הגעת משתתפים."
6. מפקד השבת (שם+ מספר טלפון):
7. הח"מ מאשר כי:
 - אני מודע שכל ביטול / שינוי בפרטים שצוינו לעיל חייבים בעדכון ענף הזהות והתודעה היהודית, יש לשים לב שישנם שינויים/ ביטולים שגוררים משמעות כספית – בהתאם למדיניות שבתות חינוך.
 - הבטיחות הרפואה והאבטחה בשבת וכפועל יוצא, תיק סיוור וקיום פקודות הצבא בנושאים אלו הינם באחריותי.
 - באחריות המפקד בשטח לוודא מילוי משוברים בסיום הפעילות, ע"י כלל הגורמים (משתתפים, מפקד הפעילות ומזמין הפעילות).

חתימה וחותמת: המפקד המאשר (בדרגת סא"ל לפחות):

בברכה,

ענף זהות ותודעה יהודית

- לשאלות / בירורים ניתן לפנות למייל "שבתות חינוך" Ctrl + k.
- אחרי מילוי וחתימה על קובץ זה, נדרש להעלות אותו לטופס ההזמנה במערכת.

נספח ו' – נוהל כשרות ל"שבת חינוך"

מטכ"ל רב"צ 672
ראש ענף כשרות

0303-2247

0302-2262

תשע"ח

2017

2015

טל':

פקס:

י"ט

7

27

כסלו

דצמבר

בינואר

נוהל כשרות לשבתות חינוך

1. למקום האירוח תהיה תעודת כשרות בתוקף של הרבנות המקומית.
2. משגיח הכשרות צריך להיות מוסמך לתפקיד מטעם הרבנות הראשית לישראל. משגיח הכשרות מחויב להיות נוכח במטבח האתר בכל שעות פעילות המטבח וחדר האוכל.
3. כלל מוצרי החלב המסופקים באתר, יהיו בכשרות מהדרין.
4. כלל הירקות העליים (חסה, כרוב, פטרוזיליה, כוסברה, נענע, שמיר, בזיליקום וכדומה) המסופקים באתר, יהיו מגידול ללא חרקים ובכשרות רבנות מוסמכת.
5. רכש ירקות ופירות יתבצע מחברה עם אישור כשרות ללא חשש טבל ערלה ושביעית וללא חשש קטיף שבת – בכשרות מהדרין.
6. הסחורה של הפירות והירקות תנופק עם תעודת משלוח חתומה בחותמת של גוף הכשרות הנותן את ההכשר, תאריך, וחתימה ידנית של משגיח הכשרות. הכיתוב יכלול התייחסות - ללא חשש טבל ערלה ושביעית (היתר מכירה/אוצר בית דין/נוכרי – בהתאם ובכפוף לאישור הרבנות הצבאית).
7. נבטים ופטוריות יסופקו באריזות סגורות בלבד עם חותמת כשרות ללא חרקים.
8. כלל מוצרי הבשר בקר הגולמיים והמעובדים המסופקים לחיילי צה"ל, יהיו בכשרות "חלק הרבנות הראשית לישראל".
9. הזכין לא יספק לחיילי צה"ל כבד ו/או לבבות/בשר כבש ומוצריהם. במידה ובמטבח צולים כבד לשימוש אחר, אין להשתמש באותו תנור ובאותם כלים לשימושים אחרים. יש צורך בתנור וכלים ייעודיים.
10. הזכין לא ישתמש בקלחי תירס, שומר, כרובית, מקלות קינמון, ברוקולי, תאנים, תות-שדה וחרובים.
11. יין לאירועים ובישולים לא יהיה משנת שמיטה ומבושל/מפוסטר בלבד, יין לקידוש יהיה על בסיס מיץ ענבים בלבד לא משנת שמיטה, מבושל/מפוסטר ומכיל - 100% מיץ ענבים.
12. כלל עבודות הכשרות במטבח האתר (ברירת קטניות, ניפוי קמח, הפרשת חלה, שטיפת ירקות עליים, ברירת תבלינים, ברירת קוסקוס, ברירת שומשום) יבוצעו על ידי משגיח הכשרות בלבד.
13. על הזכין לספק מנות מזון בכשרות "מהדרין" לחיילים המקפידים על כך הכוללות את כל מרכיבי הארוחה לכלל הארוחות בשךי וחלבי.
14. כלל הבישולים באתר יהיו בכשרות "בישול יהודי לדעת רמ"א" – הדלקת האש וכל המיכשור החשמלי לטובת בישול, ייעשה ע"י עובד יהודי בלבד.
15. במהלך שבתות וחגים, המטבח צריך להתנהל בהתאם לנהלי הרבנות הראשית לישראל לבתי מלון והארוחה.
16. הנהלת מקום האירוח, מתחייבת לעמוד ב"ערכוני כשרות", שיועברו מעת לעת על ידי הרבנות הצבאית הראשית. הנהלת האתר תאפשר לנציג הרבנות הצבאית, לבקר במטבח האתר בכל עת שירצה. לרבנות הצבאית קיימת הזכות לעצור / להפסיק את ההתקשרות עם הזכין במידה וקיימת חריגה מהנהלים המפורטים או ליקוי כשרות פוסל.

הנחיות כשרות
לשבת חינוך.doc

נספח ז' – "שבת חינוך": הנחיות הלכתיות

672 הרבנות ההלכה הענף כללי 03393-01-143 תשע"ז 2017	רב"צ בתמוז ביו"ל	מטכ"ל מחלקת ענף ראש ת"ק: סימוכין: י"ז 11
---	---------------------------------	---

רשימת תסוצה

הנדון: שבתות החינוך בצה"ל – הנחיות הלכתיות

1. כללי:
 - א. לאחרונה מבצע חיל החינוך פעילות חינוכית בשבתות ליחידות בסדיר ובמילואים במתקנים אזרחיים ברחבי הארץ.
 - ב. מטרת מסמך זה להנחות הנחיות הלכתיות לשהות בשבת במתקנים אלו.
 - ג. המסמך מבוסס על העיקרון לפיו השהות בשבת במתקן אזרחי איננה משנה מהותית את פקודת הצבא וההנחיות בנושא השבת ביחס לשהות ביחידות צה"ל ודינם זהה.
2. יש לוודא כי המתקן מגודר ומוקף עירוב שבת המאפשר טלטול חפצים בשבת במתחם.
3. יש לוודא כי נמצא במקום ביכ"ז הכולל ספר תורה, סידורים וחומשים.
4. באם אין במקום שעוני שבת, יש לשים לב מראש להפעלת תאורה ומיזוג במשך כל השבת, ואין להפעיל או לכבות כל מיכון חשמלי בשבת, הן בחדרי האירוח והן במתחם הציבורי – אולמות, כיתות, חדר אוכל, ביכ"ז וכיו"ב.
5. יש לוודא כי אין שימוש בדלתות שפתיחתם כרוכה בחילול שבת, לרבות באמצעות עין אלקטרונית, פס דריכה או כרטיס מגנטי.
6. יש לנטרל גלאי נפח באופן המותר לשימוש בשבת.
7. כל פעילות תוכן יחידתית כגון הרצאות, סדנאות, מופעים וכיו"ב, תתבצע ללא חילול שבת, לרבות שימוש במחשב, מקרן, או מערכת הגברה מכל סוג שהוא.
8. לא יתקיים חילול שבת במקרה הציבורי.
9. יש לוודא כי תיאום הפעילויות השונות מתבצע קודם השבת.
10. אין לרשום נכנסים לחדר אוכל בשבת. במידת הצורך ניתן להשתמש בסימון שאיננו מהווה חילול שבת (כגון באמצעות סיכה).
11. אין לזכות חדרים במהלך השבת.
12. סיוך מחוץ למתחם בשבת –
 - א. הסיור יבוצע אך ורק באופן רגלי.
 - ב. סיוך המחייב יציאה מחוץ לעירוב שבת, יוכל להתקיים רק בתנאי שהוא לא חורג מ'מתחם שבת' (רדיוס של קילומטר) ולא מחייב טלטול של כל חפץ. יש ליידע את המשתתפים מראש על מתווה הסיור וההנחיות ההלכתיות הנגזרות מההשתתפות בו.
13. למרצים ומפעילי תוכן בשבת יוצע לשהות במתקן במשך השבת כולה.

סימוכין: 03393-01-143

סינון: בלמ"ג